

מדינת ישראל
מישיבת ועדת הכלכלה
מיום י"א כסלו תשי"א - 20.11.50
השעה 11.00

חברי הרשימה המרכזית:

- היו"ר . מ. ארנס
- . א. חושי
- . ח. לבדאו
- . ש. גורן
- . א. גהיה
- . צ. יהודה
- . ס. מונא
- . ש. לביא

חברי הרשימה העמלקית:

- . פ. גרשטיין
- . ה. פורדר
- . ס. וילנר

מדינת ישראל:

- מר וילנצ'יק - מטעם מסרד ססחר ותעשייה
- מר שטנר - מטעם מסרד ססחר ותעשייה
- מר שרי - מטעם עירית ירושלים
- מר עוכמן.

מדינת ישראל:

המסך הדיון בענין העלמת מחירי החטמל בירושלים.

היו"ר . מ. ארנס:

פותח את הישיבה.

. ח. לבדאו:

אנו ביקשנו את מסרד המסחר והתעשייה להמליץ לנו חומר.

מר וילנצ'יק:

התזכיר הוכן לישיבה זו, אך לא הבאתו היות ובודע לי על ישיבה זו רק לפני שעה

וחצי.

היו"ר מ. ארט: לישיבה זו הוזמנו האנשים הנוגעים בדבר: מר וילנצ'יק מטעם משרד המסחר והתעשייה מר שטנר גם הוא ממשרד המסחר והתעשייה, בא כח עיריית ירושלים ומר שוכמן אשר מנה אלינו במכתב.

אני מצטער מאד, עברה זו אינה ידועה לי היטב, כי חזרתי לוועדה בזמן שהדיון עליה כבר הוחל. אני זוכר רק את הרצאתו של סגן יו"ר עיריית ירושלים, מר שרי ופרשו לי לחדש בזכרונו כמה פקוקים מהרצאת מר שרי:

"דעת הנהלת עיריית ירושלים, בניגוד לדעה שהובעה על ידי ראש העיר ב-14 לאפריל - ונלא היה לו יסוד להסתמך לא על מועצת העירייה ולא על הנהלת העירייה - היא, שאין לאשר את העלאת התעריפים על חברת החובל, ביחוד להעלאת זו ניתנו שני פקוקים שאינם יכולים לקבלם."

הנפסוק הראשון הוא, שהחברה צריכה להרחיב את מתקניה. סיבה זו אינה מכספת, כיוון שהרחבת המתקנים תביא גם להרחבת הסימום ולסימום סוגר בחסמל. מלבד זאת, מחיר החסמל כולל את האפורטיזציה, הירוחים, דווידנדה וכל הכרוך בזה, ואין כל סיבה שאנו נבנה את מתקני חברת החובל. אי אפשר שהרחבת המתקנים של חברת החסמל בירושלים תיעשה על חשבון הצרכן בירושלים. זה אריך ~~א~~ להעשות ויעשה ממילא על חשבון הצרכן, אבל לא בצורה זו שאליה הגיעו עכשו.

הניסוק השני לשינויים בתעריפי החסמל הוא, להוזיל לתעשייה ולייקר למאור ולצרכני אחרים. זה בא בניסוק אחר ניתן במכתבו של ראש העיר - לא י וחברי לא הסכסכו לו - הסוואה למחירי חברת החסמל הישראלית. הכרופורציה בין הסימום בכוח תעשייתי לבין הסימום ימור בתל-אביב היא שחברת מאור בירושלים. יוצא שצמחו הוזלה ל-25% על ידי הסוואה עם התעריף התל-אביבי, ויעלו אותו ב-75% בעיה שלפי עניות דעתי הכוח בתל-אביב מתחלק ל-60% לתעשייה ו-40% למאור. כאן הוטעתה הטמטלה על ידי הצעה שבאה להורות את התעריף של החברה הישראלית, מפני שביסוד ההצעה הזאת לא לקחו בחשבון את הפרט הגדול בין הסימום בחסמל לצרכי תעשייה בירושלים לעומת הסימום לצרכי אחרים בהסוואה לחברת החסמל הישראלית.

הניסוק השלישי שלנו: לא יכול להיות דיון על שינויים במחירי של חברה הנקראת "חברה לשירותים צבוריים" ושאינה מטפלת בצרכי של אף אחד מחוץ לאוכלוסייה בירושלמית, בלי שיסותף בציג הגבור בירושלים."

מר שטנר: אני טופיע פה בטעם משרד המסחר והתעשייה, אשר למצאלו, ד"ר מירון ניתנה הזמנת הועדה. באופן רשמי מר המסחר והתעשייה הוא הממונה על זכויות בארץ וגם על הזכיון שניתן לחברת החסמל בירושלים.

תרטו לי, טרם שטר וילנצ'יק ימסור על מסקנות הועדה הקיוחדת, אשר סיפלה בעינין זה, למטור הוראות כלליות בקשר לבעיית החסמל בירושלים.

תחילה, ברצוני להסיר טענה אחת והיא, שעיריית ירושלים כאילו לא ניתנה, טרם שפורסמו שינויים בתעריפים של חברת החסמל הירו שלמית. פניתי פעמים אחדות מר המסחר והתעשייה לראש עיריית ירושלים והודעתי לו על טהלק מחשבתנו, ועל כוונותינו להכניס שינויים בתעריפים, ותבאתי לפני, גם בכמה וגם ועל פה בצורה די מפורטת את המצב, ובחודש אפריל קבלתי ממנו תשובה, שבדרך כלל עיריית ירושלים הגיעה גם כן למסקנה שאין להטוע שינויים מסוימים בתעריפים. אין זה מענייני, ואין זה מעניין הטמטלה לבדוק אם ראש העירייה נסלק בדעתו את עט סגן ראש העירייה, אם זה עם ההנהלה, אם זה עם מועצת העירייה, או עם אורגן אחר, טרם שהודיע את דעת העירייה. חתימת ראש העיר, בזמן שהוא מכהן, היא בטבילנו חתימה של העירייה כולה.

גני סטער מאד, אבל חברי טיעוצה העיריה נסבן יור עירית ירושלים, אשר כבודו במקומו מונח, טענותיהם אינו יכולות להיות מכוונות כלפי הממשלה, כאילו היא לא עשתה את המאמץ הדרוש בכדי לסמוך את דעת העיריה. היה ברור לנו שאריך לסגול את העיריה, ואריך לעמוד את הצבור, הפיוג על ידי העיריה, ואת זאת עשינו. איננו יודע מה החליטה העיריה בינתיים. הנל מודיע, כי יונם סכתב רשמי עד היום הזה לא נתקבל בממשלה מהעיריה בקשר לאיזה שהוא ערעור ביחס לטיבני התעריפים, ואני נוסע זאת היום בפעם הראשונה מתוך הפרטיכל.

עתה, גיחם לרקע הכללי. כידוע, חברת החשמל הירושלמית מתפקדה למסק זרה חשמל לירושלים ולמגיבה הקרובה. בזמן הקרבת ובזמן המצור נפקעה הרשת של חברת החשמל הירושלמית ואריך היה, לרגלי פיתוח, לא רק לחד את את אמתקת החשמל בעיר, אלא גם לגייס סכומים ניכרים מאד בכדי למסק את החשמל הדרוש לעיר ולמגיבה.

בדיון שהיה לנו עם חברת החשמל הירושלמית, דיון אשר נמשך יותר מונה, ביררנו את הפרטים הטובים של חכנית ההסקעה הסתכמת לסכום של 775 אלף לירות נוסף לסכום הקיימת. ברור, כי אם אנו רוצים לקיים מטפחה סדירה של חשמל לא רק לאוכלוסיה הקיימת, אלא גם למפעלי תעשייה חדשים ולאוכלוסיה בירושלים ההולכת וגדלה, יהיה צורך בסכום נוסף של 3/4 מליון לירות והוא ברובו הגדול במטבע זר. יוצא, אפוא, שהחברה הירושלמית עומדת בפני תפקיד לגייס סכום של 775 אלף לירות אשר חלקו הגדול הוא במטבע זר.

בדיקה מפורטת נבעתה - אשר עליה תמסעו פרטים כפי סר וילנצ'יק - הראתה שהמפעל של החברה הירושלמית עד כה, וגם אם הוא יגיע, כפי שאנו מקווים תוך שבוע זה למקסימום של ניצול, הוא מפעל שאינו נוסע את עצמו, אינו יכול לשלם את הואאותיו, אינו יכול לשלם את האטורטיזציה ואין לו מנימום של הכנסות. מאחר שהמאצ הוא כזה, שיש בידי החברה הירושלמית זכויו ומאחר שהחברה זו עומדת לפני חכנית הסקעה כל כך גדולה ובמטבע זר, שגין הממשלה יכולה להעמיד לרשותה לצרכי הסקעות אלו, עתה יאלץ, שאנו צריכים לאפשר למפעל זה מנימום של הכנסות בכדי שיוכל לגייס את ההכנסות הדרושים להרחבה. לא גיגשנו לענין זה בחפזו ובמהירות; הברורים במסכו תקומה ממשכת מאד ובעתה בדיקה מדוקדקת על מצב החברה. על כן, לאחר שהועדה המיוחדת הסיקה את מסקנותיה ולבחר שהודענו לעירית ירושלים על כוונתנו, הגענו לידי מסקנה, שאין ברירה אחרת מאשר להעלות את תעריפיה ממוינים ועל ידי כך להוזיל את תעריפי התעשייה, אבל בסך הכל להגדיל את הכנסות החברה.

סר וילנצ'יק: ברצוני להדגיש, שהועדה המיוחדת לא נבחרה ומיוחדת לשם בדיקת מחירי החשמל בירושלים, אלא ועדה זו מונתה על ידי סר המסחר והתעשייה וסר המוצר בזמן הממשלה הזמנית לשם בדיקת תעריפי חשמל בכלל גם של חברת החשמל הישראלית וגם של חברת החשמל הירושלמית.

חלק גדול מהדברי סר כבר סר טנבר, ברצוני רק למסור כמה פרטים אשר ישיבו גם על הבמוקים שהובאו על ידי סר טרי, שהגדלת המתקנים מפילא יוכלו להביא להגדלת ההכנסות ועל כן אין צורך בהגדלת האכנסות.

תחנת הכוח בירושלים מורכבת מ-11 מכוונות דיזל-גנרטורים שתפוקתה היא - 10.000 קילוואט, שמתוכן ארבע מכוונות סודרו עוד בשנת 1929/30. תכנת הכוח הינה מנוצלת באופן יעיל עקב הצרכנות הטיפוסית (מאור) שהינה העמסה העיקרית של התחנה (60%). העמסה הטכסימלית היא ביצוע הרב, בחורף ביצועות מ-17 עד 21. העמסה זו מפיע על גורם העומס של התחנה והוא גמון ושעורו מגיע עד 0,35, נו בזמן יאצרת החשמל הישראלית עובדת בגורם העומס - 0,68 - 0,65. גורם העומס הנמוך מראה שלטרות שמטבת העומס מתקרב ואפילו עוברת בימות החורף על יכולת התפוקה של התחנה, אין התחנה, רשת

האספקה והחלוקה וכן גם תחנת הטרינספורמציה, סובצלות באופן יעיל במסך השנה וזה ספגת העומס הספציפי של סמור שהוא סרוכז בשעות הערב והלילה.

כבר בעת הפיסגה עוברת 7000 קילואט ובימי החורף בזמן לשעות השימוש במסור יפגשו בשעות שימוש של כוח ונוסף לזה תתגבר העמסה בגלל היחס חשמל, הפיסגה תעבור על יכולת האספקה של תחנת הכוח סבלי לחשוב אפילו על הוצאת מכונה אחת לשעת הדחק. מסיבה זו חברת החשמל מתכוונת הטבה להכריז על הגבלות בשימוש כנראה בצורה כפי שזה ייעשה על ידי חברת החשמל הישראלית.

השימוש בחשמל בשנת 1949/50 מתחלק לפי

סוגי התעריפים:

1. סמור תעריף א' - 2,983,000 קו"ש -19%.

א. בהיר: חושבני, כי מי מפשר להקריב את התזכיר באורה כזאת, בטעה שלחברי הועדה אין תזכיר זה. היה צורך להגיש לחברי הועדה את התזכיר. בני חושב שאורה הסברה החלי פוגעת בחברי הועדה. אין לי כל טענה כלפי סמור וילנצ'יק, כי שמעתי שהוא קבל את הידיעה על ישיבה זו רק לפני שעה וחצי.

היו"ר ס. ארט: בני מציע, סמור וילנצ'יק יעשה סילורציה מהתזכיר, אבל שבפנינו יופיע הענין הזה קודם כל בצורה אינפורמטיבית.

סר וילנצ'יק: ביחס למבנה הפיננסי של החברה. החברה הטקיעה עד היום מליון ורבע לירות בערך, מזה בטגיות 475 אלף לירות וקרנות בלתי ואמורטיזציה 350 אלף ל"י בערך.

בשנת 1947/8 הגיעה החברה למכסימום של תצרוכת חשמל - 23 מליון קילואט שעות. בשנת 1948/9 ירדה התצרוכת לחצי, בשנת 1949/50 עלתה התצרוכת ובשנת 1950/51 תעלה שוב לאותה כמות מכסימלית שהיתה בשנת 1947/8 ואשר היא הכמות המכסימלית אשר התחנה הקיימת יכולה לספק.

כדי להסוך בקטיית באספקת החשמל לירושלים עשה חברת החשמל הירושלמית חוזה עם חברת החשמל הישראלית עוד בשנת 1947 ביחס לאספקת חשמל לירושלים ושילמה 100 אלף לירות והיתה צריכה לשלם עוד 300 אלף לירות. וולם, כפי שידוע לכם לא יצא לפועל הדבר, כי הקו היה מונח במגיבות לסרון. עתה, חודש הסו"ס ויוצא לאשרר הממשלה. ישנה דעה שהסו"ס יגמר בהצלחה וירושלים וכל המגיבה יקרלו את החשמל בכמות מספיקה כבר במסך השנה הזאת. אנו מקווים שקו זה יחבר את תחנת סרניס עד תחנת כפר אוריה שאליה גם החשמל יצד תל-אביב. הפרחק בין שתי תחנות אלו הוא - 17 ק"מ.

הרשו לי לספור כמה מספרים ביחס להכנסות והוצאות של החברה הירושלמית. הרוח ברוטו של חברה זו היה בשנת 1947/8, בזמן שהחברה היתה במצב טוב ביותר היה - 116 אלף לירות; בשנת 1948/9 היה הרוח - 103 אלף לירות; בשנת 1949/50 היה הפסד נקי של 50 אלף לירות, והשנה מעדיכים שהרוח יהיה 30 אלף לירות. אני מדגיש, כי זהו רוח ברוטו, לפני שמורידים הפרשות לקרן, אמור-טיזציה בהתאם לתנאי הקונצסיה. אם נוריד את כל הדברים האלה, נראה שבשנת 1949/50 ההפסד של החברה יגיע ל-115 אלף לירות והשנה יגיע ההפסד של החברה ל-34 אלף לירות.

הקונצסיה של החברה הזאת היא לתקופה
ידועה, בגמר תקופה זו בעלי המניות צריכים לקבל את השקעתם
והתאם לתנאי הקונצסיה - וברסוף על כן יצוי: אמורטיזציה של המכונות,
כי לפי תנאי הקונצסיה - ותנאים כאלה קיימים בכל חברה מסוג זה -
המפעל עובר לממשלה בתנאים רגילים, כך שאריכתה להיות הפרטה ידועה
בשגיל אמורטיזציה.

בדרך כלל, החסטל בירושלים הוא יותר
יקר מאשר בחברת החסטל הישראלית, המדובר הוא על סחיר החסטל שעולה
לחברה, ולכן ישנן כמה סיבות:

(א) בתחילת דברי הזכרתי את יעילות
התחנה, ואת הניצול הבלתי יעיל של התחנה. אם כן, הסיבה היא
הניצול הבלתי-יעיל של התחנה;

(ב) יעילות המכונות. המכונות של
חברת החסטל הירושלמית הן יותר קטנות, מספרן מגיע ל-11, ותפוקתן
היא 10 אלף קו"ט;

(ג) הדלק בירושלים הוא יותר יקר ועולה
0,6 טיל לקו"ט, בשעה שבתל-אביב הוא עולה - 3,5 טיל;

(ד) ההוצאות הכלליות בחברה הירושלמית
הן יותר גדולות באופן יחסי, כי החברה היא הרבה יותר קטנה.

שאלת שינוי התעריפים של חברת החסטל
הירושלמית הובאה לפני שר המסחר והתעשייה עוד בסוף שנת 1949.
בחודש מרץ 1950, המליצה הוועדה לתעריפי חסטל על שינויים בתעריפי
חברת החסטל הירושלמית, בתנאי שהחברה תסכים להסקעות ידועות.
כלומר, השינוי התעריפים היה מותנה בהסקעות אשר צריכות היו
להיות בחלקן הגדול במטבע זר, לסידורים וטיפורים של הקווים
בירושלים, בחלקן לתשלום לחברת החסטל הישראלית כדי שיצא לפועל
הקשר בין שתי החברות, בסכום של מיליון דולר, ובחלקן להתאמת
הקוריסביעדי בקשר עם קבלת חסטל מחוץ לעיר בסכום של 150 אלף ל"י.
נוסף לכך קבלנו תנאי, שהחברה הירושלמית צריכה להעמיד עוד דיזל-
גנרטור של עוד 108 אלף קו"ט בחלק המערבי של העיר, וזאת מטעמי
בטחון, בסכום של 150 אלף ל"י. אשר בחלקו הגדול הוא במטבע זר.

אם כן, ההסקעה של החברה היא - 775 אלף
ל"י, מזה בערך 600 אלף ל"י במטבע זר. כאשר דנו בענין זה בוועדה,
לא הושפענו משאלת המטבע הזר, ומפני כן חשבנו שיש להעלות את
התעריפים. טענת החברה היתה, כי היות והמאזן שלה הוא כה עלוב
אין לה כל תקווה להשיג כספים אלה, אם לא יחול שינוי בתעריפים.

תרשו לי להגיד מה הם התעריפים שסונו.
התברר לנו שהחסטל בירושלים הוא יותר יקר מאשר בחברה הישראלית.
למרות שהחסטל לחברה הירושלמית עולה יותר בזול; התברר שהתעריף
(א) לסאור הוא יותר זול. תעריף המאור התעשייתי היה גם כן יותר
זול.

הינר ס. ארנס. מה פירוט: מאור תעריף א'?

מר וילנצ'וק: ישנם 2 תעריפים: תעריף אחד נמדד לפי
כמות החסטל שמראה הטעון המודד, והוא
מסמט בעיקר בסביל שכבות המשתמשות בכמות חסטל קטנה; תעריף שני,
משלמים לפי השטח פלוס הכמות שמראה הטעון. תעריף זה יותר זול.

ובכן, תעריף מ' לסמור היה יותר זול, ותעריפים ב' וג' היו יותר גבוהים. מנר העלנו את תעריף מ' לסמור; הורדנו תעריף סמור תעשייתי ותעריף תעשייה, והעלנו את התעריף רק לפי השטח. עליה רצינית בעשתה בתעריף הדו-חלקי לפי השטח. בדירה טיפוסית בת 3 חדרים בגודל של 35 קוורט מטר, אשר מצרובה היא 100 קו"ש לחדש, היה התשלום הקודם - 1,974 ל"י, ולפי התעריף החדש יהיה - 2,388 ל"י, או עליה של 20% בערך.

3 תעריפים הסונונו עם תעריפי חברת החשמל הישראלית, מזה אחד העלנו ושנים הורדנו, ונוסף לזה בתעריף אחד העלנו את התעריף מעל לתעריף של חברת החשמל הישראלית ב-20% וע"י כך יכולנו לעשות איזה שהוא מאזן.

מקבלים
דלק. עד עכשו בחברת החשמל הישראלית, י"י תשלום בעד יוקר דלק. בחברת החשמל הירושלמית דבר זה לא היה מסודר ואנו הסדרנו אותו. הוספה זו היא - ט"ל ורבע לכל קו"ש באברה הישראלית, ו-1,65 ט"ל בחברה הירושלמית.

מה הן התוצאות של שינויים אלה על הכנסות החברה הירושלמית? אנו מעריכים שההכנסות הנוספות של חברת החשמל הירושלמית כתוצאה משינוי התעריפים ותשלום על יוקר דלק בשנת 1950/51 תהיינה בטווח - 65 מלף ל"י. ההכנסות הנוספות הללו מתחנה לחברה אפטרות לכסות 65 מלף ל"י על חשבון קרנות בלאי ואמורטיזציה ואחרית תשלום מס-ההכנסה, תשאה הכנסה נקיה של - 13,500 ל"י בערך, המהווה בערך 3% על הון מניות של החברה, או בערך 1,5 אחוז על השקעות החברה, עם ההוצאה לפועל של החוזה עם חברת החשמל הישראלית מצד אחד, ועם התפתחות התיצרות בכלל והתעשייה בפרט בירושלים - תהיה אפשרות במרוצת הזמן להוריד את התעריף הדו-חלקי לסמור (לפי השטח). יתר התעריפים הם שווים בדרך כלל לתעריפי חברת החשמל הישראלית.

היו"ר מ. ארם: לסם יעילות העבודה, אני מציע שנשמע תחילה את מר שוכמן ואח"כ נציג שאלות למר וילנצ'וק.

מר שוכמן: טרם שאגש לעצם הענין ברצוני להגיד מלה אחת לענין העיריה. חושבני, שהיה הכרח לשתף בוועדה מיוחדת באג-כח של התושבים, היודעים את הענין מקרוב ואשר הוא נוגע להם יותר מאשר חברי הוועדה עצמה. טרם שכתבתי את דברי, ניסיתי להתקשר עם ראש העיריה, ודברתי עם מזכיר העיר אשר אמר לי כי כל נייר המיועד לראש העיריה, יעובר דרכו, והוא אינו יודע על כך ולא כלום. כאשר קבלתי תשובה מסר שטנר שהעיריה נתנה את הסכמתה לכך התקשרתי עם מר טרי והוא ענה לי, כי הק חברי ההנהלה ועל אחת כמה וכמה חברי המועצה לא דנו מעולם בענין זה, ולא נתנו לכך כל הסכמה. התקשרתי עם מר אוסטרוהוא אמר לי: נתבקשתי ע"י מר שטנר בשם מר קפלן, לתת הסכמה להשוואת התעריפים בירושלים עם התעריפים בתל-אביב. את זאת נתתי. לא הבאתי את זאת לשום דיון, אלא עשיתי זאת על דעת עצמי, אבל רק ביחס להשוואה. מכאן ברור, שהעיריה לא בטלה ולא נתנה הסכמתה. ומה שנתנה, היה זה רק על השוואת.

עמה, לעצם הענין. לא היתה לי כל אפשרות לראות את ספרי החברה, את מאזנה ואת הכנסותיה, אבל לפי מה שמעתי עכשיו, הרי אני מניח אחת מסתמים: או שהחברה אינה סושרת את העובדות הנכונות ויש לי היסוד המלא להגיד זאת, או שבחברה זו ישנה הנהלה ברועה אשר אינה ראויה שיימסר לה שירות צבורי. ברצוני לבטס הנחה זו.

מר ולינצ'וק מסר לנו מי הרשה להעלות את התעריפים, אבל הוא לא מסר לנו סמלי מספר להעלות את התעריפים, בענייניו בכלליים מקובל נהרץ שהמטלה מתבטאת על המחיר שהיה בערך בזמן פרוץ המלחמה הטיחורר. אם מספר היה להתקיים במחירים שהיו בזמן ההתא, הרי עכשו אריכים לקחת בחשבון את הצרכים שחלו בשכר עבודה, במחיר חמרי הגלם וכו' ובהתאם לכך לייצא את המכירים. אבל, תבטיט הוא, לעמחיר המספר היה להתקיים אז, מספר להתקיים גם היום, אלא צריך להוסיף את הליצויים שחלו.

מה היה סגב החירה מספר? בתעריף הדו-חלקי ישנה עליה לא ג-20% אלא ג-150%. עד חודש דצמבר 1947 מחיר לצנכן 100 קו"ש היו - 75 גרוש. עתה 100 קו"ש מלה יעלו לפי דברי מר ולינצ'וק 2.180 ל"י ולפי החישוב שלי - 2.180 ל"י, אבל זה עדיין לא מסקף את כל העלמה, כי זהו רק מחיר הזבם ונוסף לכך צ"ש גם מחיר השטח אשר הוא 480 מיל.

מר ולינצ'וק: אני מצטער, אבל המספר לפני נתתי כלל גם את הזרם וגם את השטח.

מר שובמן: הנה לפני ההודעה שפרסמה חברת החשמל על התעריפים החדשים. אני מסתמש בכיתי ב-100 קו"ש לחודש ועד היום יילמתי 75 גרוש, ועתה אני צריך לשלם 2,180 ל"י, נוסף על כך שלמתי בעד השטח 21 גרוש ועתה אני צריך לשלם - 42 גרוש. יוצא, איפוא, שהעלמה בזרם היא ב-100% ובשטח 800%, כלומר, העלמה היא ב-500%. יותר מזה: החברה הירושלמית מהמחירים שהם יכלה להריות לעצמה לשלם דבידנדה טובה, ונשארנו לה רוחים טובים. ההבדל הוא, שקודם היתה הקונסציה של החברה הזאת מפורזת על פני שטח של 40 ק"מ סביב ירושליה, כלומר, רמאללה, בית-לחם, בית דג'לה ועוד, אשר עם ההוצאות גדולות וההכנסה קטנה כי הצרכנים מעטים ויש צורך בכל מקום ומקום במשרד. אותו דבר חל גם ביחס לעיר העתיקה. עכשו מתרכזת הקונסציה שלה על עיר אחת גדולה, מלבד בכמה נקודות בודדות. היו עוד הוצאות אשר אינן עכשו וכיניהן ההוצאה הגדולה על הפרסונל הבריטי, אנו זוכרים שמספס הריגול כמה מנהלים בריטים היו בחברה אשר קבלו משכורות גבוהות ולרב לא עשו ולא כלום. אם כן, ירדו ההוצאות הגדולות לאדמיניסטרציה וירדו הוצאות: קב הירדת מזרם וצפון העיר. בשנת 1945/6 היה מחסור בחשמל בירושלים, כי לא היו מספיק מכונות, ועל אף המחירים הקיימים הזמינו מכונות חדשות והגדילו את ייצור הזרם במדה טרובה. הביאו מפילו חלקים בדרך האויר, בהוצאות גדולות, כי המצב היה קשה. על אף הכל יכלה החברה לשלם בזמנים ההם דבידנדה טובה ולעשות את ההרחבות הדרושות על חשבונה היא.

אנו מתבקשים לשלם את המיליון דולר לחברה הישראלית הכללית למעגה ע"י העלאת המחירים שלנו. אותה חברה עשתה בשנת 1947 אותו הסכם עם החברה הישראלית ושלמה 100 אלף לירות מתוך 400 אלף לירות וחממה על התחייבות לשלם את יתר ה-300 אלף לירות מתוך ההכנסות של המחירים הקטנים ההם.

רבותיו האם אין זה אבסורד שאנו מתבקשים עכשו להאמין לחברה זו, כי אינה יכולה לשלם את ההוצאות הקטנות שיכלה לשלם אותן בעבר? מסתבר איפוא אות מן השמים: או שיט הנהלה גרועה בחברה זו, או שהמספרים אינם נכונים.

אני מבקש מתכם לא לסכם להעלות את התקציב

עכשו לשלם היא אחרי 4 העלאות אר יותר, שהיו מראשית פברואר ועד
העלאת זו.

מדברים על הסוגיה עם תל-אביב. בתל-אביב
היו שתי העלאות: היתה העלאת אחת בחודש יולי 1949 והיתה העלאת שניה
בחודש אוקטובר. שתי העלאות אלו בוטלו לפני זמן.

מר וילנצ'וק: העלאות אלו לא בוטלו.

מר שוכמן: אני מקבל על עצמי להוכיח שהן כן בוטלו.

בעתון "הארץ" פירוט 14 ליולי 1949 פרסם
ד"ר יוסטיס כי "המחיר הממוצע עלה מ-9,1 בשנת 1947 ל-10,8 בשנת
1,9.48, ובמחצית הראשונה של שנת 1949 ולה עליה נוספת, אך בינתיים
הורדו פעמים התעריפים, ביולי ובאוקטובר 1949".

בירוסליות העלאות אלו לא בוטלו, ומטעם
כך העלאת שאנו מתבקשים לאשר אותה עכשיו, אשר היא באה אחרי כמה
וכמה העלאות קודמות, אינה יכולה להתקבל.

אני מאסער כי עלי להגיד דברי שבח
לשלטון הבריטי אשר במסך כל הזמן נלחמתי נגדו, אך במקום שהאמת
דורשת זאת מעטה זאת ברצון. לסדרות המלחמה בשנים 47-1939 לא
הורטתה שום העלאת בירוסליות, והרי החברה היתה חברה בריטית. דבר
זה מראה כי המחירים היו כל כך טובים, שלא היה כל הכרח בהעלאת.
כאשר החל המצור והיה צורך בהעלאת, הרי הדבר נעשה על חשבון החברה
בחודש פברואר שנת 1948 הועלו כל התעריפים ב-6/10 המיל; כעבור
חודשים, כאשר המצור היה בכל תוקפו והחברה היתה על עברי פי פחת
הועלו המחירים החל מחודש אפריל 1948, באסור המסדלה ב-9,5 עסיריות
המיל. כיצד, איפוא, אנו יכולים בהסוגה עם זה לעשות קפיצות של
עשרות אחוזים?

אומרים, כי העלאות אלו בגלל הרוזלת
המחירים לתעסיה. אם כן, בירוסליות התצרוכת בטביל התעסיה, לפי
המספרים של חברת החשמל, היא רק -20% ולפי מה שאמר מר שוכמן
25%. ז.א., כי נוספו להם בערך 8% בלבד לתעסיה.

מה הורידו בתעסיה? עסיית חשבון
שהורידה בתעסיה על 400 קו"ס היא בערך לירה, והעלאת על 400 קו"ס
לצרכן היא בערך 3 לירות. ההורדה לתעסיה היא אפסית, ואינה
מצדיקה את ההעלאת לצרכן.

כאשר אני מדבר על מידת ההעלאת
מלפני מליחם השחרור ועד היום, ברצוני לתת הסוגה קטנה עם
תל-אביב. בתל-אביב, עלה המחיר הממוצע משנת 1940 עד היום ב-50%
בערך; 100 קו"ס שעלו בשנת 1942 - 91 גרוש, עלו בשנת 1948/9
ל-152 גרוש והורדו חזרה עד -130 גרוש. בירוסליות ההעלאת היא
פי שלש. אם בתל-אביב הורטתה העלאת של 50% על המחיר היסודי,
אין כל הצדקה להרסות בירוסליות העלאת של 300%.

ביחס לריווחים של החברה. נמצא בידי
הדו"ח שמסר מר בלפור יו"ר התאגיד הכללית שהתקיימה בלונדון, שבשנת
1948/9 פעה הראשונה בכל שנות קיומה החברה גרעון לחברה בסך
- 19.399 ל"י. זה היה בשנה הגרועה ביותר. בשנת 1947/8 היה
הריוח הנקי - 123.191 ל"י. אם כן, ברצוני להסב את תשומת לבכם
שישנם הבדלים בין המספרים שמוסרת החברה בלונדון ובין המספרים
שמסר מר וילנצ'וק.

ועתה, נעבור לשאלות.

היו"ר מ. ארט:

מה הן הדרישות שהממשלה העמידה לחברה
בכדי להבטיח את אספקת החשמל לירושלים

א. בהיר:

בקשר עם התפתחות העיר?

הייתי מבקש את מר וילנצ'וק להגיד
לנו מה הם פרטי ההסכם בין חברת החשמל הישראלית ובין חברת החשמל
הירושלמית.

ברצוני לדעת עד איזה זמן חל תוקף
הקונצסיה של חברה זו, מה הן זכויות החברה לקרן רזרבית ללרוח מכסימום.
ידוע לי כי בחברת החשמל הישראלית דבריה מלה קטוריה ונמצאים בקונצסיה.

מה המצב ביחס ל-17 הק"ס הנמצאים בין
חברת החשמל הירושלמית לבין חברת החשמל הישראלית ביחס לביצוע, ולא
ביחס להסכמ?

האם ייבנו דו"ח טכני על מצב הציוד בתחנה
הירושלמית, ומתי אריך להחליטו?

לבטוח - אני מציע, כי לאחר שנשמע א.
התשובות, נבחר בוועדה משימה אשר תבדוק את כל העניין תוך חדירה לכל
הפרטים, ולא על ידי גירור גמלים הועדה. אני רואה גירור זה ככניסה
לפרשה כולה.

אני מציע להעמיד לסדר היום של ועדת הכלכלה
את שאלת אספקת החשמל על ידי החברה הישראלית, ביחס לטפוח צרכי הארץ
לפי צרכי הפיתוח שלה לפחות ל-3-5 השנים הקרובות. לדעתי, גם עניין זה
יש לתעביר לדיון בוועדת מסנה.

ב. גורן:
לי לא מובן עניין אחד; פה הונחו מספרים, /
שהנה כל השנים היה מצב החברה כפדור.
בשנת 1947/8 היה לחברה רווח לא רע, אם לקחתם בחשבון שחברה הולידה את הדוידנה
השקעה של 465 אלף לירות, ואם לוקחים בחשבון שהחברה הולידה את הדוידנה
שלה במסך כל השנים, הרי באופן יחסי להשקעה האורגניאלית של 465 אלף לירות
היו לחברה רווחים הגונים מאוד; אמרו לנו, כי בשנה אחת היה לחברה רווח
של 116 אלף לירות ובשנת 1948-9 - 100 אלף לירות, אלא מה, ישנה שנה
אחת אשר בה נסקף לחברה הפסד. אינני מבין מדוע בשנת 1949/50 נסקף הפסד,
הרי זו היתה שנה נורמלית, והמאורעות היו בשנת 1948/9, שנה אשר לא
עבדו בה ושילטו מסכורות. אינני חושב, שיש להעלות מאירים של חברה אשר
עובדת כבר 20 שנה ברווחים ורק שנה אחת בהפסד. אינני מבין גם את
הנמוק הנוסף להעלאת המאירים והוא, שהחברה צריכה להשקיע כספים בגלל
גודל הצריכה של העיר. אינני חושב, שבגלל נמוק זה יש להעלות את מחירי
החשמל, להפך גידול הצריכה צריך להיות בסיס מספיק להשקעות נוספות, כי
אם יגדילו את התפוקה על ידי השקעות נוספות, יטכרו יותר חשמל. עוד
בקריאת ביניים עאלתי, אם השקעות אלו הן לצורך כסוי הנזקים, כי יתכן,
סלפי תנאי הקונצסיה יש לסלק את הנזקים מימי מלחמת השיתור, אך התשובה
היתה: נזקים - לא! זאת מותרת שהשקעות הללו הן להגחלת תפוקת החשמל.
האם לשם כך יש להעלות את המחירים? אינני חושב שזהו בסיס מספיק להעלאת
המחירים. על כן, אינני יכול לקבל את הסברת מר שטנר בשם סדרו המסחר
והתעשה.

ג. יהודה:
החומר שהובא לפנינו דורך בדיקה אחרת
מאשר זה הנעשית בישיבת הועדה כולה, ועל
כן אם רוצים לבדוק את העניין לפורטיו, יש לבחור בוועדה מצומצמת של 2-3
חברים אשר יבדדו את העניין לפרטיו.

לאחר כל מה ששמעתי, סרור לי מוכרחה
היתה להיות העלמה מסוימת במחירי החשמל, כי התשלום בישראל בעד שכר

עבודה ובעד חמרי גלם, או דברים אחרים הסתובב מסנת 1948 ועד היום
הזה במידה כזאת, שלא יתכן זה לא יסתקף באיזה שהוא אופן במחירי
החטל.

מר טוכמן: אולם, בינתיים היו כבר כמה העלאות.
אנו מדברים עתה על העלאה האחרונה.

צ. יהודה: מהירות הכלליות מתקיל הרוטם, כי העליה
היא עצומה ועולה על ההתיקרות שאנו
מכירים בה. על כן, כפי שכבר אמרתי, דרוש ענין זה דיון נרחב
אשר אינו יכול להערך בפליאת הועדה, אלא בוועדת מסנה. לכן, אני
מציע, שנבחור בוועדת מסנה לטיפול בענין זה.

ד. טריי: לא שמעתי את דברי הר סיני אבל ברצוני
להדגיש, כי העירייה אשר היא נציגת
המוסבים שהם הם הצרכנים היחידים של חברת החטל הירושלמית, ל-
נטאלה ולא הביעה את דעתה. על כך אפשר לענות, כי מטרד המסחר והתעסיה
קבל את סכתבו של ראש עיריית ירושלים, והסתפק בזה. אני יכול לערער
על כך, אבל אני טוכן לקבל זאת. אולם, אני מתפלא שמטרד המסחר והתעסיה
לא מצא לנחוץ עד היום לתקן דבר זה. מעל במת מועצת העירייה, באשר
ובמפטיכלים של מועצת העירייה נרצב, והמכתם של ראש העירייה נכתב
לפי בקשה של נציג מטרד המסחר והתעסיה: מעל במת מועצת העירייה באשר,
שהמכתב הוכתב על ידי מטרד המסחר והתעסיה. אני טיגב את עיריית ירושלים
כנא כוח הצבור ואסען נגד מטרד המסחר והתעסיה, כי לא היה לו שום
בסיס צבורי לעשות זאת. אני חושב, כי מחובת מטרד המסחר והתעסיה
לבדוק את הנקודה הזאת ולזהירה, כי בעיני הצבור דברים הנאמרים
בישיבת מועצת העירייה, אינם נאמרים בחלל ריק. ראש העיר אשר כתב
מכתב זה אשר, כי המכתב נדרש כביסוחו על ידי מטרד המסחר והתעסיה.
לא הצמתי לכך ואינני מאמין גם עכשו ועל כן אני טבקט שתבוא הכחשה.

ועתה, מספר טאלות לטר ושלנצ'וק.

חברת החטל הירושלמית מיצרת חטל יותר
יק. מאשר החברה הישראלית. זה היה בכיתה ממוינת הגיון של הסכם
1946/7 עם החברה הירושלמית. לחברת החטל הישראלית עולה הדלק -
אני טשתס במספרים שקבלתי מחברת החטל הישראלית - 6 לירות הסון
ולחברת החטל הירושלמית עולה הדלק - 14 לירות הסון. בחברת החטל
הישראלית מטמטטת בטורבינות ענקיות ובחברה הירושלמית מטמטטת במיט
הירושלמית, העולים גם הם גיוסר רב. כל זה מביא אותי לידי מסקנה
אחת: די כמה שיט. מדוע כל האמצעים מוטקעים בנקודה אחת, שבסנת
1947 היה ראשית המסנה לגאולת ירושלים מקונצסיה יקרה, מיקרת
וטכטילה והעברתה לחברת החטל הישראלית, אט כי גם עליה יט מעוררין.
כל הסדורים טבעשו עכשו, נעשו לא לטם העגרת מרכז הכובד של אי חלוח
לחברה הישראלית, אלא תיקון מסנה של החברה הירושלמית ובעקבות זה
הגדלת תלותנו בה.

והעברה

ממתי ניתן האיסור להעלות את מחירי החטל?
ישנה כאן איזו טתירה, או טעות אופטית אשר היא לטובת החברה. המטטלה
אשרה את העלאה המחיריים טראטון לאוקטובר והחברה עושה את החטבון
לפי קריאת המונה, לפי סדור זה מטטלית המוטטבים גם בעד חודש ספטמבר
לפי התעריף כחדט, כי המונה טראה את כמות החטל טצרכו בטטר 2 חדטים
יחד. טאלתי טאלה זו, כי במבילי סדור זה מעיד על הכל, אט אתם רוצים
זה טראה על הכלטת מחירי טטר החברה, ראט אתם רוצים זה טראה כיצד
עושים רוויים.

לגובה על ענין אין לי טה להוסיף על
אשר אמרתי בישיבת הקודמת. בישיבת הקודמת הבטתי, בטט העירייה את

הערעור, שהעירייה בתור נציגת הצבור לא שותפה ליתוף טלא בוועדה המיוחדת. כמו כן אחרת בישיבה הקודמת, שהעירייה קבלה הודעה על תעריפי החיול החדשים פעמונות. ונוסף על כך אחרת, כי אנו חושבים שכל ההסקעות הדרושות בסגיל הרחבה, גידול וכו' אינן יכולות להעשות על בסיס העלאת המחירים.

ח. לנדאו: אני טבור ללפנינו בעיה רצינית, ואנו מסתובבים, למעשה, סביב מספרים ומספרים על סמך המספרים להוציא מסקנות, בו בזמן שאין כל בטחון מספריים אלה הם המספרים הנכונים לענין יציב סוגי מספרים, והמרחק בין אחד לסני הוא כרחוק מרחק מסערה ואי אפשר להעיד שחלה בהם טעות כללית.

אני טבור שחקירת הבעיה צריכה להיות בטני כיוונים יסודיים לדעת, ישנה אפירות נוחה מאד ובטוחה מאד והיא, לבדוק את מאזן החברה על ידי סבקר המדינה, כדי שלא תהיה יכולת לטייהו לגור ולהגיד שהחברה עושה מונקי פיטנס מבחינת מסירת המאזנים. אני חושב שממכך מאד להגיד דבר זה, על כל פנים, לנו. לאיש הרוצה להיות אחראי על דבריו. ביחס לעתונות זוהי גישה טובה, ל אני טבור שלנו אסור לעשות זאת. ישנו סוכר במדינה אשר אפשר לחייב לבדוק את הדברים. והיה אם החברה מגישה מאזנים בלתי נכונים, תוצאה מסקנות פרחיקות לכת, כי לחברה הנגישה מאזנים כתי נכונים אין מקום כארץ הזאת.

ישנה שאלה שניה, אשר לדעתי גם היא חשובה מאד. צניח סבקר המדינה יאמר את המספרים שמסר לו וילנצ'וק ויוכיח שהיו המספרים רציניים, ויוכיח דבר העלאת תעריפים, אין כל אמאדטיזציה ואין כל רוחצים, מה יהיה אז? אני שוען כי גם בסקרה זה, אין לאשר את הדבר. יש להעביר בדיקה ניהו והיא, בדיקת העילות של עבודת החברה. היות ובדיקה זו אינו יכול לערוך סבקר המדינה, אני מציע שהיא תיערך על ידי פומחים מיוחדים.

אין לי ספק שהעלאת המחירים היתה הכרחית מתוך סיבות אובייקטיביות, ואשר כתוצאה מהן גם חברת החסמל הישראלית העלתה את המחירים, והן: האינדיקס, שכר העבודה, החלפת הפועל הערבי בפועל היהודי וכו'. אולם, גם לגבי כל הבעיות הללו אין לוועדה אפשרות לרוץ איזה שהיא מספט. אתן דוגמא:

יתכן כי אחרי הבדיקות נגיע לידי מסקנה, שבמקום ההרחבות הדרושות, ובמקום החלפת הציווד, יותר כדאי לשלם פיצויים לחברה ועל ידי כך להתמסר ממנה.

אשר להעלאת המחירים בכללה. אינני חושב שהעלאת זו היתה והקונצסיה של חברה זו נמצאת בפיקוח מסלתי ואפשר תמיד להוריד את המחירים. כאן אינו יכול להיות חסס שיתכן לגבי חברה פרטית.

ביחס להשוואת חברת החסמל הירושלמית עם חברת החסמל הישראלית, לפי ההשוואה שנעשתה כאן יוצא משהו פחריד. לפי המספרים שנתק לנו מר סוכטר, יוצא שהחברה הישראלית לקחה מחירים גבוהים מאד במשך כל השנים, כי אם ירושלמים במיכון הגרוע יכלה לעבוד בזיל כזה, בהשוואה לחברה הישראלית, זאת אומר, כי בחברה זו המחירים היו בלתי נכונים. אם כן, כל ההשוואות הללו אינן נראות לי.

לי בראה, כי בעית מחיר החיבורים היא בעיה רצינית ביותר.

החברה בונה את המחיר על קולוציה של הזרם וגם מחירי החיבורים.
אנו יודעים שהיה דין ודברים קשה מאד עם חברת החשמל הישראלית על
מחיר החיבורים.

ועתה, שאלה נכבדה אשר אינה קטורה
בבעית מחירי החשמל. אנו עומדים בפני בעית הרחבת התעסיה בירושלים.
האם ההשקעה טובה, הרי השקעה 3/4 מיליון לירות, מבטיחה אספקת חשמל
בהתאם להתפתחות האוכלוסיה והתעסיה בירושלים? אם הדבר אינו כך,
על מה אנו דנים? לדעתי, זוהי בעיה ראשונית ויש לתת עליה תשובה.

היו"ר מ. ארם: היות ולא נותר לנו זמן, אני מציע
כי נפסיק את הישיבה ובמסיך לדון בענין

זה בישיבה הבאה.

בישיבה הבאה, עלינו לדון גם בענין סיווק
התוצרת הערבית, וגם בשני חוקים נוספים: חוק לתיקון פקודת הדרכים
ומסילות הברזל (הגנה ופיתוח), וחוק לתיקון פקודת הדרכים ומסילות
הברזל (רוחבם).

הייתי מבקש להמשיך את הדיון ביחס
להעלאת מחירי החשמל בירושלים ביום

סר וזלנצ'וק:

הרביעי, ולא ביום שלישי.

אני מקבל את הצעתך.

היו"ר מ. ארם:

אני מציע, שמחר נדון בשני החוקים הנ"ל

ובענין סיווק התוצרת הערבית.

הישיבה ננעלה בשעה 13.00